

Heemtijdingen

Maandblad van Heemkring *De Drie Rozen* vzw.
Verantwoordelijke uitgever: Philippe Mous
Kerkstraat 41-45, 2970 's-Gravenwezel

Kerkstraat 41-45, 2970 's-Gravenwezel
50ste jaargang Nr. 549
januari 2024

Wij wensen aan iedereen een Zalige Kerst en een Gelukkig 2024!

HEEMHUISJES OPEN

De heemhuisjes ondergingen een grote renovatie maar de werken zijn nu afgerond.

We zijn nog druk bezig met het herinrichten van het museum.

De eerste zondag van januari (7/01/2024)) bent u van harte welkom in de heemhuisjes van 10u30 tot 18u voor een gezellige babbel met een tasje koffie of een frisse pint en een lekkere pannenkoek. Het museum zelf blijft nog een tijdje gesloten.

WANDELEN OP DONDERDAG

Wandelingen in januari 2024 onder voorbehoud

Na overleg met Maurice Van Nuffel, tel.: 03/658.87.50 – gsm: 0494/65.31.83

Vertrek om 13u45 aan Heemkring “De Drie Rozen” Kerkstraat 41 's-Gravenwezel

04-01-2024 Schildestrandwandeling Schilde +- 5.50 km

Startplaats wandeling: parking café Den Inslag. Noorderlaan 16, we gaan onmiddellijk rechts de Moerhoflaan in om dan wat verder links de Jantoomesdreef te nemen. Deze bosrijke dreef met talloze eikenbomen en het struikgewas langs beide zijden maakt deel uit van een prachtig natuurgebied in Schilde. Het is een ideale biotoop voor allerlei roofvogels met o.a de buizerd. Aan het antitankkanaal gekomen gaan we rechts en wandelen verder via de Oudebaan, de overkant van de Waterstraat en een woonwijk terug naar het Schildestrand.

11-01-2024 Schotenhof-Koningshof Schoten +- 4.00 km

Startplaats wandeling: kerk van O.L.V. Koningin Ruusbroeckplein Schoten. Achter de kerk staat een gedenksteen van Victor De Beuckelaer van de gelijknamige Chichoreifabrieken. Hij was medeoprichter van het villapark Koningshof. U verlaat de Ruusbroecklei en gaat dan rechts de St-Maria ten Boslei in, waar we de gekende Openluchtschool St-Ludgardis zien. We doorkruisen deze prachtige wijk, een oase van groen en fraaie villas.

18-01-2024 Het Parkpad Brasschaat +- 4.50 km

Startplaats wandeling: aan de linkerzijde van het kasteel. In deze tijd van het jaar krijgen we een ander beeld van de natuur door de kaalheid van de bomen. Eiken, beuken en berken zijn enkel herkenbaar aan hun schors. De vogelpopulatie is nu ook beperkt tot de wintergasten zoals de kool en pimpelmees, merel, roodborst, spechten, kraaiachtigen en roofvogels.

Op de Laarsebeek kunnen we nog wel waterhoentjes of eendjes spotten.

25-01-2024 Park Schildehof Schilde +- 4.50 km

Startplaats wandeling: parking aan de Orangerie van het park Schildehof, De Pont 45. Het gemeentelijk domein is een historisch kasteeldomein waar je ook in de winter kan genieten van het parklandschap met vijver en een uitgestrekt bosgebied. Het maakt deel uit van de schijnvallei met het Groot Schijn welke de grens vormt met Oelegem. Op het einde van onze wandeling zien we nog de funderingen van het vroegere kasteel van Schilde.

VRIJWILLIGERS

Voor de werking van de heemkring zijn we nog op zoek naar helpende handen. Wil jij op regelmatige of occasionele basis meewerken? Contacteer ons vandaag nog! philippe.mous@immogy.be - 0477/97.24.42

archief – museum – activiteiten – redactie – rondleidingen
IT – sociale media – website – opzoekingen – cafetaria

NIEUWJAARSBEGROETING

Nieuwjaarsbegroeting; Zaterdag 13 januari 2024 om 16.00 uur in de Feestzaal Karel Borstlap. Wij zetten het nieuwe jaar terug in met de Nieuwjaarsbegroeting, die steeds wordt bekroond met **worstenbrood en appelbollen**.

U kan zich hiervoor inschrijven tot uiterlijk 6 januari 2024 bij Heidi Piette, tel.: 0475/27.33.13 of via e-mail: heidipiette@gmail.com

Bijdrage: 8 EUR/persoon te storten op rek.nr.: BE 14-2200-4160-8083 van HK De Drie Rozen en uw keuze op te geven: 2 worstenbroden of 2 appelbollen of van elk 1 stuk en een tasje koffie of thee.

JOACHIM NEANDER EN DE NEANDERTHALER

Hugo Lambrechts-Augustijns

De gereformeerde predikant uit Bremen, Joachim Neander (1650-1680) werd slechts dertig jaar oud. Toen hij in de zeventiende eeuw wandelingen maakte in de vallei in de buurt van zijn parochie, vermoedde hij niet dat er een prehistorische mensensoort naar hem zou worden vernoemd. Joachim was een telg uit een familie van geestelijken. Zijn grootvader Joachim (III), veranderde de oorspronkelijke familienaam 'Neumann' in de Grieks-Romaanse variant 'Neander', een modeverschijnsel van toen.

De voornaam Joachim liep als een rode draad door de familiegeschiedenis van de Neumanns. Omstreeks 1550 werd door de Raad van Stade, een stad aan de monding van de Elbe, een persoon gezocht om leiding te geven aan hun jonge Protestants-Lutherse kerk. Magister Joachim Neumann uit Wismar, die gestudeerd had in Rostock en Wittenberg werd in 1555 benoemd tot predikant in de *Pankratiuskerk*. Joachim (I) heeft maar korte tijd deze kerk kunnen leiden, want een jaar na zijn aankomst is hij in 1556 plotseling overleden. Zijn twee zonen, Joachim (II) en Frans, bleven in Stade. Joachim (II) volgde later zijn vader op en werd in 1582 predikant aan de *Cosmae und Damiani Kerk* in Stade. Hij stierf in 1627. Zijn oudste zoon Joachim (III) studeerde in Steinfurt, in het bij de Nederlanden liggende gebied Tecklenburg en Bentheim. Hij werd eerst predikant in Lengerich, daarna in 1633 in Bentheim en eindelijk in 1638 in Lochem bij Zutphen, waar hij in 1651 overleed. Hij was gehuwd met Anna Elisabeth Duischen, de dochter van de Nederlandse predikant Johan Duischen uit Zutphen. Hij veranderde zijn naam tot Neander. Zijn oudste zoon werd op 12 mei 1614 in Lengerich geboren en werd naar zijn vader Joachim en naar zijn moeders vader Johan genoemd: *Johann Joachim Neander*. Joachim (III) had nog twee kinderen Adolf en Anna Elisabeth, die in Nederland bleven wonen. In Nederland werd hun familienaam *Nymann* en deze tak leeft nog in Nederland.

Johann Joachim ging eerst naar school in Lengerich en daarna, zoals zijn vader, naar Steinfurt. In 1631 werd hij voor zijn verdere studie naar Bremen gestuurd. In 1642 huwt hij met Maria Koch, de weduwe van dominee Meinhard Meinerz. Het huwelijk blijft kinderloos en Maria overlijdt op 17 februari 1648. Een jaar later trouwt Joachim met Catharina Knipping, de dochter van zijn collega Christoph Knipping. Het gezin kreeg vier kinderen: Joachim (V), Christopher, Johann en Anna Christina. Tijdens het beleg van Bremen door de Zweden sterft Joachim (IV) op 16 februari 1666 aan vlektyfus en een hartaanval. De drie zonen studeren theologie aan de universiteit van Bremen.

Aanvankelijk was Joachim (V) niet zo begaan met het geloof en stond hij onder invloed van foute vrienden. Tijdens een eucharistieviering maakte de woorden van de predikant op hem een zodanig diepe indruk op hem, dat hij voor het rechte pad koos en een levenslange vriendschap met de bewuste predikant onderhield. Voor hij zelf geestelijke werd, gaf Neander

les in Düsseldorf. Van 1674 tot 1679 was hij rector van het gymnasium in Düsseldorf en in 1678 predikant in Bremen. Hij schreef prachtige lofdichten en hymnes. De vallei van de Düssel inspireerde hem zodanig dat hij er ontmoetingen en vieringen organiseerde. Ruim honderd jaar na zijn vroegtijdige door werd de vallei dan ook naar hem genoemd: het Neanderthal.

Toen in 1856 het sensationele nieuws werd bekendgemaakt dat er resten van prehistorische mensensoorten werden gevonden in de Neandervallei, was Neanders naam grotendeels in de vergetelheid geraakt. 'Homo *neanderthalensis*' was de perfecte naam voor onze prehistorische voorouders, aangezien 'Neumann' – en dus ook 'Neander' – zoveel betekent als 'nieuwe man'.

Palmen, Bitt- und Lobgesänge für jede Zeit

234

1. Ich will dich all mein Leben lang, o Gott, von nun an ehren; man soll Gott, deinen Lobgesang an allen Orten hören. Mein ganzes Herz ermuntere sich, mein Geist und Leib erfreue dich! Gebt unserm Gott die Ehre!

2. Ihr, die ihr Christi Namen nennt, gebt unserm Gott die Ehre! Ihr, die ihr Gottes Macht bekennet, gebt unserm Gott die Ehre! Die falschen Götzen macht zu Spott; der Herr ist Gott, der Herr ist Gott! Gebt unserm Gott die Ehre!

3. So kommt vor sein Angesicht mit jauchzenvollem Springen; bezahlet die gelobte Pflicht; und laßt uns fröhlich singen: Gott hat es alles wohl bedacht; und alles, alles recht gemacht. Gebt unserm Gott die Ehre!

Joachim Jakob Schütz (1604-1671)

235

1. Lobe den Herren, der künstlich und fein dich bereitet, der dir Gesundheit verliehen; dich freundlich geleitet. In wieviel Not hat nicht der gnädige Gott über die Flügel gebeitet!

2. Lobe den Herren, der deinen Stand sichtbar gesegnet, der aus dem Himmel mit Strömen der Liebe regnet. Denke daran, was der Allmächtige kann, der dir mit Liebe begegnet.

3. Lobe den Herren; was in mir ist, lobe den Namen. Alles, was Odem hat, lobe mit Abrahams Samen. Er ist dein Licht, Seele, vergiß es ja nicht; lob ihn und schließe mit Amen!

Joachim Neander (1650-1696)

Wohle im Glauben: Abrahams Kinder sind (Röm. 8)

234

Elisabeth Weiss (ChB 1671)
Straßburg 1669 / Halle 1741

[Lo-be den Her-ren, den mäch-ti-gen Kö-nig
mei-ne ge-lie-be-te. See-le, das ist mein
der Eh-ren, Kom-met zu-hauf, Psal-ter und
Be-geh-ren.]

Har-te, wacht auf, las-set den Lob-ge-sang hö-ren!

2. Lobe den Herren, der alles so herrlich regieret, der dich auf Adlers Fittichen sicher geführet, der dich erhält, wie es dir selber gefällt; hast du nicht dieses verspüret?

235

Elisabeth Weiss (ChB 273)
Joachim Neander 1686

[Wun-der-ba- rer Kö-nig, Herrscher von uns
Dei-ne Va-ter-glü-te hast du las-sen
al-len, laß dir un-ser Lob ge-fal-len!
flie-ßen, ob wir schon dich oft ver-lie-ßen.]

Hilf uns noch, stärke uns doch; laß die
Zun-ge sin-gen, laß die Stim-me kün-gen!

De twee broers van Joachim gingen na het beëindigen van hun studie terug naar Nederland, waar de rest van hun familie leefde. Johann ging naar Utrecht maar het is niet bekend welke functie hij daar bekleed heeft. Christopher Neander werd in februari 1685 benoemd als predikant in Varik in Limburg en reeds in oktober naar Sluis in Zeeland. In mei 1692 werd hij predikant in Amersfoort. Hij huwde met Anna Lucia Taets van Amerongen. Hun dochter Maria Catharina Neander, geboren op 18 november 1692 in Amersfoort, huwde op 13 september 1723 met Dirck Loogen, burgemeester van Amersfoort.

Omdat de twee broers in de Nederlanden woonden, werden veel van de liederen van Joachim direct in het Nederlands vertaald.